

Siyasal Tarih Dersi

Ders Notları

Tarihin amacı kronolojik sıraya dizmek neden sonuç ilişkisi kurmak bir takım eğilimleri çıkarmaktır, günümüzü anlayabilmek için bu eğilimleri çıkarırız.

Siyasal tarih devletlerin ortaya çıkışı gelişimi değişimi yıkılışları birbirleri ile kurdukları siyasal ve ekonomik ilişkilerle ilgilenir. Bu konuda 2 yaklaşım vardır;

1. Devletleri oluşturan grupların, sınıfların birbirleriyle ilişkileriyle ilgilenir
2. Bağımsız devletlerin ilişkilerini inceler

her devletin uluslararası ilişkileri iç işlerine etkili olur. Genel olarak uluslar arası sistemin çıkış dinamiklerine bakacağız, siyasal tarih 1789 Fransız Devrimi ile başlar biz biraz daha geriden başlayacağız ilk devletlerin ortaya çıkışı gelişimi uygarlıkların katkılarına bakacağız genel olarak tarihte **3 ana eğilim** vardır

- 1) Tarım toplumları, tarıma dayalı uygarlıklar dönemi(M.Ö 5000 - M.Ö 500) bu dönemde uygarlık bakımından öncü rol üstünlük Ortadoğu ülkelerindedir
- 2) Uygarlığın globalleşmeye başladığı dönem (M.Ö 500 - M.S 1500) bu dönemin alt başlıkları var;
 - a) M.Ö 500 - M.S 500 Grek / Helen üstünlüğü var.
 - b) M.S 600 - M.S 1000 / İslam dünyasının üstünlüğü var.
 - c) M.S 1000 - M.S 1500 / stepelerin egemenliği var... bununda alt dönemleri var;
 - 1000-1200 Türklerin egemenliği
 - 1200-1500 Moğol istilaları ile İslam dünyasının ilerleyişinin durduğu dönem
 - 1200-1500 Türklerin yeniden üstünlüğü ele geçirdiği dönem

3) 1500 – bugün

bu tabloda da görüldüğü gibi uygarlık sürekli coğrafya değiştirmiş, doğudan batıya doğru ilerlemiştir.

1- Tarıma dayalı uygarlıklar

İnsanlar göçebe yaşadıkları için tarımı bilmiyorlardı avcı ve toplayıcı idiler. M.Ö 7000 dolaylarında tarım yapmayı öğrendiler bu bir devrim sayılır çünkü yaşam değişiyor. Tarımdan önce nerde kaynak varsa oraya göç ediyorlardı tarımı öğrenince yerleşik yaşama geçtiler bitki ve hayvanı kontrol altına alıyorlar.

İlk devletler Mezopotamya da ortaya çıkıyor. Tarımsal sürekliliği sağlamak gereklidir Fırat ve Dicle’de azgın nehirlerdir zaman zaman taşarlar bu nehirlerin tarımsal üretimini kontrol altına almak için bentler ve su kanalları yapmak lazımdır bunun içinde bol sayıda insan çalıştırmak büyük bir insan emeği gereklidir bu insanları çalıştırmak için bir güç lazımdır ve bu ihtiyaçlardan devlet doğar. Tarım devletleri kendilerine yeterlidirler dışarıya kapalıdırlar temasları yoktur büyük su kanalları yapmak çok sayıda insanı hararete geçirmek ancak büyük bir otorite ile sağlanır. Böylece dünyada ilk otoriter monarşi devletleri ortaya çıkar M.Ö 500 Sümer kent devletleri ortaya çıkıyor kendilerinden sonraki kuşaklara bıraktıkları kavramlar var ;

- gelişmiş bir bürokratik aygıtları var
- yönetim teknikleri geliştirmişler

göçebe yaşam tarzını sürdürenler yerleşiklere saldırırlar bu da beraberinde düzenli bir ordu ihtiyacını doğurur güvenliği sağlamak amacıyla düzenli orduyu beslemek maddi kaynak gerektirir bunu monark sağlayacaktır bu monark'ı güçlendirir tarım için önemli olan bir başka şeyde hava koşullarıdır ne zaman yağmur yağıp yağmayacağını bilmek gerekir. Bunu haber verebilmek için birilerinin sadece gökyüzünü incelemesi, gözlemlemesi gerekir. Böylece astronomi çıkıyor bu kişiler giderek rahip olmaya başlıyorlar. Rahiplerin monarkla aralarında siyasi iktidar çatışması ortaya çıkar, ruhani güç ve dünyevi otorite arasında hangisinin hakim olacağı kavgası yüzyıllar boyu sürüyor.

Bu din adamları gözlem yapıyorlar, biliyorlar bir tür tahmin pozisyonundalar, güçleri buradan geliyor oysa sadece havayı gözlemiyorlar. Bugünkü takvime çok yakın bir belirlenim var böylece halk içinde büyük itibara sahip olurlar. Sümer kent devletleri yıkıldıktan sonra biraz daha yukarısında Akadlar'dan önce Asur peşine Babil çıkıyor. Mezopotamya'nın güneyinde başlayan uygarlık yavaş yavaş yukarıya Anadolu'ya geliyor Anadolu'da Hitit devleti kurulur. Bir başka büyük uygarlık Nil nehri kıyısında kurulan Mısırdır. Çin'de de nehir kenarında kurulur buralarda kurulmasının nedeni suyun önemi, Mezopotamya'da su var fakat ağaç taş değerli maden yok bunları bir yerden sağlamak gereklidir ticaret yoluyla kendisine en yakın olana Anadolu'dan sağlar bu ticaret tüccar sınıfının zenginliğin ortaya çıkışını sağlıyor, çiftçiler üretiyor rahip zanaatkar ve tüccarlar üretmiyor zenginliğin artması ile başka bölgelerdeki zenginlikleri kendilerine transfer ediyorlar uygarlığın artmasına yol açıyor, Mezopotamya'da ki devletler kent devleti iken Mısır'da kurulan bir merkezi devlettir bunun nedeni mısırın dağlık olmaması, Asur, Akad, Babil devletlerinin kendilerinden sonrakilere bıraktıkları;

- Siyasi bağıllık duygusu bırakıyorlar
- Gelişmiş bürokrasi ve profesyonel askerler
- Gelişmiş yönetim teknikleri
- Ticaret ve tüccar sınıfı

Hammurabi döneminde ise gelişmiş hukuk kuralları çıkaracaklardı

Din adamları denilen sınıf ve bunların siyasi etkileri çıkacak bunları siyasetten çıkarmak ise 20 asır sürecektir. Din konusunda insanlık tarihine katkıları var ölüm korkusu ile çok ilgililer bunun peşine ruh kavramını a başvuracaklar ve giderek çok tanrılıktan tek tanrılığa gidiş söz konusu olur

Takvim dışı bir anlayışı getiriyorlar

Hiyeroglif denilen yazıyı bırakacaklar yazı önemlidir geçmişin birikimlerini gelecek kuşaklara bırakmayı sağlar ve bilgi birikiminin artmasına yol açar.

Çivi yazısını kullanırlar

Bir rakamlar sistemi bırakmışlardır ;Ticaret takvim ve hesaplamalar için gereklidir. Ticaret için ağırlık ve uzunluk ölçülerini kullanırlar.

Anadolu'da kurulan Hitit uygarlığının katkıları;

Buğday üretimini başlatmışlar

Yaşam denizde başlar derler

Gümüş ve altını alıverişte kullanırlar

Oksidyen taşını kullanırlar;bu taş mızrap ucu olarak kullanırlar sert ve biçimlendirmeye meyilli bir taştır

2 tekerlekli savaş arabasını keşfetmişler bu Hititlere savaşta büyük üstünlük sağlar metoloji yani maden işleme bilgisine sahipler bazı madenleri eritebiliyorlar bu tunç yapmayı ve daha iyi savaş tekniklerini sağlar.

Parşömen üzerine yazı yazıyorlar,taşınabilir ve daha kolay yazılabilir

Bu dönemde Mezopotamya uygarlığın merkezi, Çin, Hindistan, İhdus vadisi, Girit, Mısır bunların halkı yerleşik ama göçebelerde var..Avrasya stepleri göçebe yaşıyorlar bunları savaşçı aristokrasi yönetiyor..savaşçı aristokrasilerin yönettiği devlet konfederasyon şeklinde, kısa ömürlü devletler, merkezi devlet yapıları yok, bağımsız birimlerin bir araya gelmesiyle oluşuyor bu birleşimler bozulunca devlet ortadan kalkıyor.

Göçebeler yerleşikleri genelde yenerler, aralarındaki bu askeri rekabette göçebeler yenerler fakat yerleşik kültürü üstün olduğundan göçebeleri zamanla kendilerine benzetirler, bu her zaman böyle olur.

Mezopotamya böyle yüksek uygarlıları yaşarken Avrupa ne halde:

İlkel bir kültüre sahip küçük çaplı hayvancılık ve tarım var M.Ö 1700 de doğudan gelen kavimler var. Hint-Avrupa dillerini konuşuyorlar bronz yapmayı biliyorlar, bunlar barbar kavimler. Avrupa'ya gelip egemen oluyorlar, bu barbar 2 tekerlekli savaş arabasını öğrenmişler savaş teknolojisini yaymayı sağlarlar. Dünyanın en savaşçı halkları Avrupalılardır belki de bu kültürleri bunlardan gelmektedir.

M.S 500 Dönemi

Grek yarımadası egemenliğin kaynağı olmaya başlıyor. İyonya Grek yarımadasından önce gelişmiş.

Modern bilim gelişmiş,özgür düşünce ortamı var adalar ve küçük körfezler var dış dünyadan tam anlamıyla olmasa da bir tecrit söz konusudur, bu da çeşitlilik getirir, kent devletleri biçiminde örgütlenme vardır.

Siyasal güç burada tüccarlara ait, maddi kaynak oluyorlar. Teknoloji gelişince kar elde ediyorlar bunun için bilime önem veriyorlar. Aristo, Hipokrat, Pisagor, Anaksimandros, Thales vs. hepsi İyonyalıdır.

M.Ö 400 - 500 yıllarında İyonya bu üstünlüğü yavaş yavaş Grek yarımadasına kaptırıyor. Burada ortaya çıkan uygarlık Yunan'lardır, bunların bazı avantajları var. M.Ö 12. yy da Grek yarımadasına gelen davar güdücü göçebe dorlar eski Girit ve Mike uygarlığı ile Grek uygarlığını kuracaklar, yerleşiklerde bunlara kültürlerini verecekler. M.Ö dor denen kavim Miken ve Girit uygarlıkları ile karışıp yeni ve üstün bir medeniyet yaratacak ve bu 2 uygarlık yok olacak..

Mezopotamya da monarşi varken Yunanistan da demokrasi gelişecek, demokrasinin gelişme nedenleri:

1. Uyguladıkları savaş teknikleri / phalanx tekniği, sık saflarda yürüyen mızrak taşıyan askerler, yurttaş ayrımı yok zenginlik farkı yok dayanışma gelişir, güç cesaret ve disiplin bu üç özellik buradan çıkıyor.
2. Daha önemli bir neden olarak, ticaretin gelişmesi, tarımsal ürün sanayi ürüne dönüşüyor. Zeytin, zeytin yağına, üzüm şaraba, bunlar diğer halklarda yoklar ve taşınmaları kolay, diğer halklar almak istiyorlar böylece zenginlikler akmaya başlıyor. Kendileri için değil ticaret için üretmeye başlıyorlar, canlı ticaret hayatı dünya zenginliğinin Grek yarım adasına akmasını sağlıyor, demokrasinin gelişebilmesi belli refah seviyesinin üstünde olmak bugün içinde geçerlidir, herkes zenginlikten pay alır ve çatışma olmaz.

Bu yunan kent devletleri kendi aralarında birleşmezler çünkü önemli olan polistir. Kendileri ancak polis içinde var olurlar, bireysel ve özel alan yoktur polis zaten bireyin varlığının nedenidir herkes kendi polisiyle vardır.

Makedonya kralı Philip kendisine en yakın Grek kent devletlerinin bağımsızlığını alıp devlet kurar, oğlu İskender önemlidir. İskender Asya'ya gider Suriye, Mısır'ı alır. İran, Taşkent tahrana sefere çıkar 10 senelik bir sefere çıkar. En büyük komutanlardan birisi kabul edilir. Greklerin ufkunu açıyor, polisin sınırına hapis olmuş bireylerin ufkunu açıyor.

Makedonya'dan Hindistan'a kadar büyük bir imparatorluk kuruyor, İskender'in çabası doğu

ve batı kültürünü sentezlemek, İnsanlık tarihine yeni bir örgütlenme fikri getirir küçük kent devletlerine imparatorluk fikrini getirir, en parlak imparatorluğu kurmuş olur.

M.Ö 6.yy da roma ortaya çıkar, Anadolu'dan göçen Etrüsklerin göçüyle başlar, kimileri bunları Türk olarak görür Kartaca ile savaşarak kuzey Afrika'yı ele geçirir. Uyguladıkları savaş teknikleri sayesinde dünyanın önemli bir kısmına sahip olur, Roma piyadeleri vardır, dünyada barış sağlanıyor roma aynı zamanda bir cumhuriyettir, buraya kadar kent devletleri arasında cumhuriyete sahip olan yok. Roma tüm özgür insanlara roma yurttaşı olma hakkını verecek zamanla Roma'da cumhuriyet yıkılır ve monarşi benzeri bir yönetim biçimi kurulur. Bu tür imparatorlular ancak içten çökerler, barbarlar zayıflatır fakat bunun temelinde yurttaşlar arasındaki çatışmadır. Romanın genişlemesi zenginleşmesine yol açtı, zenginleşmesi toplumsal bozulmaya yol açtı ve bir süre sonra seçim sistemi bozulunca roma gücünü kaybetmeye başladı. Roma'da pek fazla düşünür yoktu düşünceden önce eyleme önem veriyorlar özgür düşünce yok, bilime önem yok.

En önemli katkısı kurmuş olduğu hukuktur, Mezopotamya, Mısır Çin ve İyonya'dan doğan bilimsel düşünüş. Evrensel tek bir tanrı inancı Hristiyanlık. Roma'yla Hristiyanlığın ilgisi romanın evrensel devlet ilkesi Hristiyanlıkla şeklini bulacaktır, tüm insanlığın üstünde hüküm sürme fikri Hristiyanlıkta var.

Hristiyanlığı önce reddeder sonra resmi din olarak kabul eder. Mesih inancı yaygındır Mesih gelecek ve dünyayı kötülüklerden kurtaracak. Hristiyanlık ilk çıktığında siyasal iktidardan pay istemiyorsa Sezar'ın hakkı Sezar'a Tanrının hakkı Tanrıya diyor. Zaten pay istese de alamazdı.

Roma 331 de ikiye ayrılır. M.S 476 da batı roma ortadan kalkar Avrupa'da merkezi güç kalmaz küçük küçük devletçikler vardır. Artık Avrupa da tek örgütlü güç papaya aittir... papa siyasal iktidardan hak istemeye başlıyor çünkü ortada Hristiyanlığı engelleyecek güç yok ve bundan sora papa ve dünyevi güç arasında siyasal iktidar kavgası başlar. Avrupa'da batı roma çöküşü ve papanın gücü var.

Ortaçağ dinsel dogmaların olduğu özgür düşüncenin olmadığı karanlık bir döneme giriyor, papa ne dersse doğru o olarak kabul ediliyor. Aynı yıllarda yeni bir tek tanrılı din İslamiyet ortaya çıkıyor yayılıyor ve kısa sürede Hristiyanlık çözülüyor.

632-661, 4 halife döneminden sonra Emeviler hilafeti ele geçirir 100 yıl onlarda kalır. Abbasiler Emeviler'i yenince İslam dünyası üstünlüğünü ele geçirir Abbasi döneminde İslamiyet dünya medeniyetine sahip oluyor. **4 büyük** etkileşimleri var;

- ❖ Arapların din,dil,hukuk alanlarında paralellerdir
- ❖ Greklerin rasyonel, bilimsel, özgür düşünüşünü kendilerine alırlar
- ❖ Perslerin edebi ve yönetsel niteliklerini alırlar (İran)
- ❖ Astronomi ve matematik başarılarını alırlar.

4 önemli özellik tek bir potada birleşir ve önemli bir medeniyet çıkar çok parlak bir uygarlık oluşur.

Abbasilerde büyük hoşgörü ve araştırma var bunlar güçlü uygarlığın temeli olur. Farabi, İbni Haldun, İbni Rüşt gibi düşünürler parlak eserler sunarlar özgür düşünce ve hoşgörü sayesinde. Bu dönemde Arap olanlar ve olmayanlar arasında ayrım yok

1. yy.dan itibaren bu güçlü uygarlık zayıflar. Selçuklu Türklerine kaptırırlar, steplerin egemenliği geliyor

1000-1200 yılları arası Türklerin egemenliği

Selçuklu Türklerinin bu hegemon yapısı bir başka Türklere de ulaşınca oldukları yerde biraz sarsılırlar.Selçuklular Abbasilerden halifeliği almamışlardır, Abbasi halifesini korurlar. Moğol saldırısı sonucu Abbasi halifesi sona erer. Moğol lideri Cengizhan konfedere bir devlet oluşturur, göçebeler Cengizhan ölünce dağılırlar.

Moğolların dünya tarihine etkisi büyüktür acımasızlardır, Moğolların bu savaşçı vahşi bağımsızlık katkısı doğu-batı köprüsünde yer alıyor. Moğollar Avrupa içine gidiyorlar değerleri buluşturuyorlar asıl amaç aslında bu değildir, yağmaya gidiyorlardır. Anadolu çöker, merkezi otorite biter. Küçük beylikler arasından en küçüğü olan Osmanlı devleti kendi döneminde medeniyetin zirvesini oluşturacaktır. Coğrafi olarak Bizans'ın kenarında kuruluyor, Bizans'ta çökmeye başlamıştır, Osmanlı'da oraya doğru yönelir diğer Türkmen beylikleriyle uğraşmaz. Siyasal olarak önemli kurumlar var, son derece önemli yönetim tekniklerine sahipler. Selçukluların bürokrasisini almışlardır, onlarda İran'dan almışlardır. Toplumsal olarak Osmanlılar dinsel bağnazlıktan uzaktırlar, dogmaları yoktur, büyük bir hoşgörüye sahiptirler. Bu arada Bizans'ın çöküşünden dolayı Anadolu halkı rahatsızdır, üzerinde baskılar vardır. Osmanlı'nın gelişini sevinçle karşılarlar. Osmanlıda bir millet sistemi var bugünkü ulus devlet gibi. Her dinsel grup serbest bırakılıyor, dinsel özgürlük verdiği için siyasal bağlılıkları oluyor. Osmanlı Avrupa'ya doğru genişliyor.

1. Murat döneminde imparatorluk oluşuyor. Batının çok içinde, Balkanlarda da rahat ilerliyor, dünyada Hristiyan birliği sağlanamıyor Ortodoks - Katolik çekişmesi var bu Osmanlı'nın işini kolaylaştırıyor. Osmanlı bilinçli yaylıyor, Anadolu'daki nüfus kitlelerini balkanlara götürüyor, bilinçli bir iskan politikası var bu özellikleriyle Beyazıt Timur'a yeniliyor ama yıkılmıyor. 10 sene sonra tekrar güçleniyor. Ankara savaşı ile Anadolu'daki Türkmenler Timur tarafına geçiyor fakat Hristiyan birlikleri Osmanlı'ya bağlılıklarını sürdürüyor, sonuna kadar savaşıyor bu sayede devlet yıkılmayacak 1500 yılına kadar varlığını sürdürecektir..

Osmanlı yeniden yükselmeye başlamış. Osmanlı Selçuklu ve Bizans'tan yapmıyor. Fethettiği topraklarda kendine bağlılığı kazanmak için millet sistemini kullanıyor, cemaatleri kendi işlerinde serbest bırakıyor, cemaatlerin en yüksek otoritesini kendi memuru haline getiriyor. Bunların en üstüne Fener Rum patriğini koyuyor. Avrupa'ya doğru genişliyor 2. Murat döneminde imparatorluk oluyor. Balkanlardaki ilerlemesi bir çöküş dönemine denk gelmiş. Katolik ve Ortodoks savaşı var yayılırken bilinci yayılıyor iskan politikası uygulayarak ilerliyor kendi sistemini götürüyor, yayıldığı bölgede Ortodokslar egemen dolayısıyla Hristiyan tebaanın çoğu Ortodoks.

Osmanlı Timur'un saldırısından sonra yeniden güçlenmeye başlıyor, Hristiyan unsurların sayesinde yeniden ayağa kalkıyor 16. yy. da Osmanlı medeniyetin en parlak zirvelerine ulaştıktan sonra düşmeye başlayacaktır. Osmanlı gerilerken medeniyetin önderliğini Avrupa üstlenmeye başlar. Batı Avrupa yükselmeye başlıyor yükselişin nedenleri; Avrupalılar savaş yollarında kendilerini aşmalarını sağlayacak buluşlar yaparlar. 10. yy. dan itibaren ağır sabanı bulurlar daha derin ekebilmek için, insan gücünü kullanmak zorundadırlar, öküz ve atın boynuna ip bağlarlar, hayvan enerjisinin yanı sıra rüzgar enerjisini de kullanacaklar. Avrupa üstünlüğünün çıkış noktası zor koşullar dolayısıyla yaratma yeteneği ve adale gücünden başka çok daha üretken enerji kaynaklarının kullanılmasıdır. Tarımda enerji kaynaklarının kullanılmaya başlanması tarımsal üretimin artmasına gıdanın artmasına bu da nüfusun artmasına yol açmıştır. Avrupa giderek kalabalıklaşırken yeni tarım alanları açılır ve bu dönemde Avrupa'da steplerin göçebe savaşçılarıyla baş edebilecek bir savaşçı türü olan şövalyeler ortaya çıkar. Stepler atı çok iyi kullanırlar, atın üzerinde ok ve yayı çok iyi kullanırlar. Bu göçebeler savaş sırasında hareketli olmayı sağlıyor. Göçebeler yağma yapıyor ama şövalyeler çıkınca göçebelerin üstünlüğü kalkıyor. Şövalyenin çıkması için Avrupa atın üzerinde iki elin birden kullanılması için bir şey daha keşfetmiş olmalıdır. Bu alet üzengidir. Bu şövalyeler feodalizmin temeli olacaklar. Yeni tarzda toplum siyaset ve üretim süreci getirirler.

1- Feodal senyor 2- Vassal 3- Serf 4- Lord

Lord-Vassal arası karşılıklı hak ve görevlere dayalı bir sistem var lord, vassalı koruyacak. Adaleti, toprağın işlenmesini ürün toplanmasını sağlar, vassallar arası sorunu çözer. Vassal da karşılığında savaşçı olarak hizmet eder. Savaşa giderken feodal senyorlar vassalları toplar giderler. Bu vassallar **3 durumda** vergi verirler

1. Senyor evlendiği zaman
2. Savaşa esir düşerse fide olarak verir
3. Kendine toprak mirası kalmışsa verir.

Serf Vassal arası hak ve yükümlülükler var. Serfler güvenliği sağlar Vassal da üretimi sağlar Serfler güvenliği sağlarlar. (yüzyıllar sonra bunların arasındaki haklar Avrupa anayasal sisteminin temellerini oluşturur)

Feodal beylerin serfler üzerinde çok büyük hakları var (ilk gece hakkı, evleniyor ilk olarak karısıyla beraber oluyor)

987 Fransa'da feodal senyorlar aralarından birini kral seçiyorlar sen kralısın bizde vassalınız diyorlar. Fransa'dan önce 911 de Almaya da feodal senyorlar kendi aralarında kral seçtiler 962 de Kutsal Roma Cermen imparatorluğu ortaya çıktı.

İngiltere de ise kral seçimle iş başına gelmedi, bir dış gücün etkisi oldu. 1066'da ilk ve son kez normanlar denen kavim tarafından işgal edildiler ve normanların seçtikleri kral oldu. Feodal sistem böyle inşa edildi. Batı Avrupa'da söz sahibi feodal beyler aristokrasi mensubular kralın memuru değiller. Oysa doğuda Osmanlıda Rusya'da, monarkın emri altındalar söz hakları yoktur. İngiltere'de eşitler arası birinci Osmanlı sultanında böyle değil. Avrupa'nın erken gelişmesinde bu etilidir.

Batı roma yıkıldıktan sonra Avrupa'da güçlü devlet yok, küçük küçük devletçikler var, bir kral var ama pek etkisi yok. Bu devletçiklerden güvenlik sağlanınca ticaret gelişmiş bu da tüccar kentlerini ortaya çıkaracak kentler zaten tüccarlar tarafından kurulmuştur, kent sayısının artması gıda ihtiyacını arttırmış olabilir. Bu ihtiyaçlar tarım alanlarını genişleterek karşılanmalıdır bu gündeme gelir konusunu getirmektedir, bunların nasıl genişletileceği gündeme gelir, toprağı serfler işletir, bulunduğu toprağı terk edemez dolayısıyla bu serflik bağı kurulur. 17.yy.da serflik bağı bütün Avrupa'da tamamen kalkar. 15.yy.da özgür köylülük gündeme geliyor.

Avrupa bu dönemde siyasal iktidara sahip olmak isteyen değişik siyasal birimlerin çatışmasına sahne olmaktadır. Hristiyanlık bunların içindedir (Kutsal Roma Cermen). Monarşilerde diğer taraftan. Kral tek söz sahibi ben olmalıyım diyor. Feodal prenslikler çatışmaya giremem diyorlar, tüccar kentlerde bu 4'lü çatışmanın içerisinde. Kutsal Roma Cermen imparatorluğu mirası üzerinde Almanya ve İtalya'da kent devletler var bunlar bu siyasal çatışmanın ilk başlarında ulusal monarşiyi, monark'ı destekliyor.

15.yy.da bu ulusal monarşiler kültürel ve ekonomik bakımdan ilerlerken feodal prensler gerilerler, zenginlikleri var ve kültür alanında ilerliyor, bu dönemde özellikle İtalyan kent devletlerinden başlayıp Avrupa'ya ilerleyen Rönesans hareketi Avrupa'nın kültürünü değiştirecek. Venedik Ceneviz deniz üstünden ticaret üstünlüğü getirmiş. Okyanusa doğru açılmaya başlayacaklar, Rönesans neden bu kent devletlerinde ortaya çıkmış olabilir; parayla ilgisi vardır, İtalya'da ki ünlü ressamlar ticaretle uğraşıyorlar, bu onlara başka kültürleri tanıma fırsatı veriyor böylece laik bir yaşam biçimi gelişiyor. Rönesans ilginin bu dünyaya dönmesini sağlıyor, Rönesans tan önce konu sadece ilahiyat. Rönesans la beraber ilgi bu dünyaya yöneliyor, yeryüzü araştırılmaya değer görülüyor. Yeryüzüne ilişkin bilimsel bilgiye ihtiyaç duyuyorlar. Dünyanın bilimsel bilgisine sahip olmak lazım, insan güçlüdür ve bununla bir şeyler elde edebilir anlayışı çıkıyor. Öncesinde insan zayıftır, öte dünyayı garanti altına almak için çabalar, kilise dogmaları egemendir.

Kamuya hizmet anlayışı gelişiyor, bireyin önemi artıyor, birey anlayışı gelişiyor, demokrasiye doğru ilerleme var bireyin değeri artıyor. 15.yy.da Rönesanssı tamlayan akım; dini toplumsal

ve özellikle siyasal hayattan çıkaran reformasyon denen hareket gelişiyor. Ruhani otoritenin yerine dünyevi otorite egemen olmaya başlıyor. Reformla birlikte kilisenin dünyevi üzerindeki etkisi gidiyor.

Monarklar kutsal roma imparatorun karşı savaşıyorlar, kendi ülkelerinde tek söz sahibi olmak istiyorlar dolayısıyla papanın gücünü kırmak istiyorlar, papa kutsal roma Cermen i destekliyor.

Sade vatandaş monarkın aksine kiliseyi çok güçlü görmüyor buna karşı çıkıyor, daha güçlü olmasını istiyor. Sade vatandaş aristokrasinin kendini ezdiğini ve kilisenin kendisini korumasını bekliyor, ama zaten kendiside feodal senyore dönüşmüştür.

Monarklar papaya giden parayı istiyor kral neden para ülke dışına gitsin bize gelsin diyor, kilisenin ülke içindeki büyük topraklarına el koymak istiyorlar. Papanın gücünü kırıp siyasal otoriteyi güçlendirmek giden maddi kaynakları kendilerine aktarmak için reform peşindeler. Halk ezilmişliklere karşı kilisenin müdahalesini istiyor kilise içindeki reform yanlıları düşünüyorlar Hristiyanlığın doğru özüne dönmesi gibi hedefleri var.

Ulusal monarşilerin yapacağı ilk iş ulusal kiliseler kurarak papanın kendi üzerindeki etkilerini kırmak olacak.

Bu dörtlü siyasi birim arasındaki rekabetten galip çıkanlar monarklardır, pupanın etkisini kıracaklardır.

Almanya’da bir akım çıkar bu akım kiliseyi düzeltmek değil yeniden kurmak amacındadır.prenslerde dünyevi otoriteye vurgu yaparlar, yeni bir mezhep oluşur: Protestanlık, İsviçre’de de Calvenizm çıkar.

Almanya’da bazı prensler Protestan olurken bazıları Katolik, Kutsal Roma Cermen imparatorluğuna bağlılığı sürdürür, bu dönemde İncil çevrilince, diğer dinlerde hızla kendi kutsal kitaplarını kendi dillerine çevireceklerdir.

Protestan prensler Katolik Roma’ya karşı birleşirler, amaçları: Bağımsızlıklarını ilan etmek için, Kutsal Roma Cermen onların üzerinde hak iddia ediyor. Katolik Fransa Katolikleri Kutsal Roma Cermen destekleyeceği yerde Protestan alman prensleri destekler bunun sebebi: Fransa’da monark çıkıp ulusal birliği sağlıyor ve Fransa Almanya’da ki küçük devletçiklerin birleşmesinden yana değil bölünmüşlük işine geliyor böylece karşısına güçlü bir rakip olmamış oluyor.

Almanya’nın küçük devletlere bölünmüş yapısı 19.yy çeyreğine kadar devam eder1546’da Protestan Alman prenslikler Kutsal Roma Cermen imparatorluğu 5. Charles ve yanında yer alan Katolik alman prensliklere karşı savaşa girişirler, bu bir tür iç savaş olur.1555’de Augsburg barışı ile sona erer bu bir Protestan başarısıdır. Her devletin kendi dinini belirleme hakkı verilmiştir, birbirlerine karışmayacaklardır.bu barışla Almanya’nın bölünmüşlüğü onaylanmış olur.

Bu arada kilise içinde reform yanlılarından bir tarikat çıkar Cizvit tarikatı.16.yy.da eğitim sistemi gelişmiş katı kuralları olan misyoner faaliyetlerde adını duyurmuş bir tarikattır. Bu dönemde papanın dünyevi otoritesi kırılmış laik bir anlayış gelişmiş.Avrupa’da bir yandan Hristiyan diğer yandan Helen kültürü etkili, buda ortaya bir çeşitlilik ve beraberinde yaratıcılık sağlayacaktır ve Rönesans ortaya çıkmıştır. 1500’den başlayıp bugüne gelen bir üstünlük sağlayacaktır, uygarlığın globalleşmeye başladığı dönemdir.

1500-1700 batının okyanuslara hakim olduğu bir dönemdir.bu dönemin özellikleri:

- ❖ Bu dönemde global eylemde bulunulabiliyor okyanuslara hakim olmasından dolayı.
- ❖ Bağımsızlık düşüncesi ve bu dönemle beraber milliyetçilik düşüncesi gelişir.

Batı okyanuslara açılıyor. Atlantik’in kıyısındaki devlet Portekiz ve İspanya. Portekiz ateşli silahlar ve deniz gücünü kullanarak ilk sömürge imparatorluğunu kuran ülkedir. Yayıldığı alanlarda halk ateşli silahlardan bir haber, ilk denizaşırı sömürgeye sahiptir, Portekiz kendisinin doğusuna gider. İspanya’da Portekiz’in doğudaki üstünlüğünü dengelemek için

batıya yönelir ve Amerika'yı fethederler İspanyol fetihlerdir.1494'te Amerika kıtası keşfedilir.

2 sene sonra İspanya ve Portekiz aralarında anlaşır 2 ye bölmeye karar verirler kendi paylarına düşeni sömürelim diyorlar. Dünyayı etki alanlarına ayırıyorlar, bu arada İspanya da kral tahtan çekilmiştir. İspanyayı Flip'e bırakın der.

Hollanda ve İngiltere devreye girer ispanyanın denizlerdeki üstünlüğü sona erer. Bu yeni kıtanın keşfi İngiltere siyasetinde bir takım sonuçlar doğurur. Avrupa'ya altın ve gümüş akışı başlamış yani fiyatlar artar, fiyat artışı da ülkede mali bunalımı getirmiştir. Bu da bir siyasi bunalıma yol açar. Amerika'nın keşfi değerli maden akışı fiyat yükselişi mali kriz çıkmasına Avrupa'da siyasi krize yol açar. İngiltere ve Fransa'da sonuçları farklıdır. İngiltere'de parlamento güçlenir. Fransa'da ise monark güçlenmiştir.

17.yy.da bütün Avrupa ülkelerinde parlamento zaferi gelecek olan iç savaş kralı yargılar ve idam ederler.

Bu mali kriz Avrupa'da bir iktisadi politikanın yürürlüğe girmesine neden olur:

Merkantilizm; “altın stoku ne kadar çok olursa o kadar güçlüyüz”mamul mal ihracatını arttırıp ithalatı kısarak ülkedeki altın stoğunu arttırmak, giderek ulusal monarşiler güçleniyor. Güçlü ve sürekli ordu beslemenin yolu açılmıştır, monarklar güçlenecek ve ulus devlet anlayışı gelişecek.

Savaş teknolojisindeki gelişme ve topun yaygın kullanımı feodal devletlerdeki şövalyelerle kent devletlerinin sonu olmuştur.

Monarklar savaşı kazanır, ne feodal ne kent devleti anlayışı nede Kutsal Roma Cermen evrensel devlet anlayışı hakim olmayacaktır ikisinin ortasında bir ulusal devlet biçimi çıkacaktır. Bu ulusal devletler yerellik ve evrensellik arasında bir devlettir.

Bu ulusallık burjuvazinin işine gelir, bu yapının ayakta tutulması için milliyetçilik gelişir,ulusal devletten ulus devletine geçilir.

Başat güç kavramı

Bu kurala göre her yüzyılda bir devlet dünyanın egemeni olur ve egemen olabilmesi için okyanusa hakim olmalı başka bir devlet meydan okumalı ve bunların çatışmasından başka bir devlet güçlenecektir.

Buna göre 16.yy.da Portekiz ve İspanya başat güce sahiptir

17.yy.da Hollanda, 18.yy da Fransa'nın19.yy.da İngiltere'nin 20. yy da ABD'nin olacaktır.

İngiltere meydan okuyor Almanya ikisinin çatışmasından ABD çıkıyor. Osmanlı bu başat güç içinde değerlendiremez çünkü okyanuslara hakim olma şartı vardır.

- 1- Kutsal Roma Cermen imparatorluğu
- 2- Ulusal monarşiler
- 3- Feodal beyler (prensler)
- 4- Kent devletleri

bunlar arasındaki siyasi iktidar çatışmasından ulusal monarşiler galip gelmiştir.

Fransa'da 4. Henry (16. yy da) monarşi otoritesini arttırır. Devlet Katolik kalmakla beraber devletin çıkarları papalıktan ayrı düşünülür. Fransa'da monark ruhani otoriteyi kendine bağlar.

Henry den sonra 13. Louis'in saltanatında;

Richeliev denilen başbakan merkezi mutlak monarşiyi kurmayı başarır. Derebeylerin gücünü kaldırmıştır.

1555 Augsburg barışı ile her devlet kendi tebasının dinini belirleyebilecekti, devletler birbirlerine karışmayacaklardı. Devlet Protestan ise tebaası da Protestan olacaktı, bu yavaş yavaş bozulmaya başlar.

1608’de Protestan prensler birleşirler 1609’da buna karşılık Katolik Alman prensler birleşirler. Devletler arası din etkili bir faktördür.

1618-1648 arasında süren 30 yıl savaşları başlar. Önemli sonuçları vardır;

- ❖ Protestanlık-Katoliklik üzerinden gelişen bir Alman iç savaşıdır.
- ❖ Siyasi varlığını, birliğini korumak, sürdürmek isteyen Kutsal Roma Cermen imparatorluğu ile bağımsızlığını korumak isteyen Alman prenslikler arsında bir iç savaştır
- ❖ Fransa ile Habsburg İspanya ile Hollanda ve İsveç, Danimarka, Transilvanya’nın dahil olduğu Alman toplumu üzerinde süren bir savaş.

bu savaş 1648 de Westphalie barışı ile sona erer. Bu barış önemlidir, uluslararası açıdan önem taşır;

bir konferans sonrasında yapılır, bu yapılan ilk büyük konferanstır. Devlet, savaş, iktidar sorunlarının tartışıldığı laik bir konferanstır, papanın temsilcisi bulunuyor ama bu anlaşma papaya imzalatılmıyor. Bu papanın etkisinin kırıldığı bir göstergesidir, dolayısıyla kilise gücü sınırlandırılmış oluyor. 1555 Augsburg barışının hükümleri teyit edilir. devletler birbirlerinin dinine karışmazlar, Katolik, Protestan ve Calvenizm geçerli mezhep olarak kabul edilir. Bu konferansla Kutsal Roma Cermen imparatorluğu çöküntüye uğramıştır, Hollanda ve İsviçre üzerinde söz hakkı yoktur. 300 Alman devleti siyasi birim haline gelmiştir, Kutsal Roma Cermen imparatorluğu bu 300 devletin rızası olmadan vergi ve asker toplayamayacak, kanun koyamayacak, savaş ilan edemeyecek, barış anlaşması yapamayacaktır, bunları kabul eder.

Bu konferansı bu kadar önemli kılan özelliği; belirli kurallara göre hareket eder ve aralarında düzenli ilişkiler bulunan bütünün yani uluslar arası sistemin başlangıcı sayılır. Bugünkü uluslar arası sistemin ilk temellerinin atıldığı yerdir.

Mutlak monarşiyi kuran bir devlet olan Fransa yükselmeye başlayacaktır, kendi içinde feodal karışıklığa son vermiştir. 14. Louis Fransa’yı dünyanın en güçlü devleti haline getirecektir. 4 yaşında tahta çıkar 76 yaşına kadar 72 yıl süren bir saltanat sürer. Fransa’yı Avrupa’nın en güçlü devleti haline getirecektir. Daha iktidarının başında 1648’de Fransız soyluları ayaklanırlar, mutlak monarşiyeye karşı ayaklanırlar, soylular krala karşı hak sahibiyken kral bunların üzerinde hak sahibidir, ayaklanırlar ve İspanya’yı Fransa’ya davet ederler. “Evrensel soylular dayanışması” anlayışı var, buna karşı burjuvazi ve köylüler aristokrasi yanına yer almayarak kralın yanında yer alırlar, dolayısıyla “evrensel soylular dayanışması” yerine bir başka düşünce “Milliyetçilik” egemen olmaya başlar, kendi krallarının yanına yer alıyorlar.

14. Louis orduyu disiplin altına alır, hanedana bağlı bir ordu kurar, hanedan iktidarı elinde bulunduran sülaledir. (boubon losi sülalesi hanedandır). Soyluların bütün üstünlüklerine son vermiş olur.

14. Louis ülkede mutlak hakimiyet kurunca doğuya ve batıya yayılma planlarına geçer. Doğuda Almanya’ya doğru rem bölgesini hedef alır, batıda ise İspanya Hollanda hedef alır. Tüm İspanyol topraklarına miras yoluyla sahip olmak gibi bir rüyası vardır, İspanya ve Fransa’yı birleştirmek gibi bir hedefi vardır. Fransa’yı denizlerde hakim kılmak, Avrupa’da Amerika kıtasında üstün, hakim kılma hedefi vardır.

Fransa’nın çok güçlenmesi güç dengesini sarsar, diğer devletlerde Fransa’ya karşı birleşirler amaçları Fransa’nın gücünü biraz kırarak güç dengesini sarsmasını engellemektir.

Güç dengesinin 2 anlamı vardır;

1.anlamı, gücün farklı devletler arasında dağıldığı bir ortam.

2.anlamı, dengenin bozulması durumunda güç dengesini bozan devlete karşı bir koalisyon oluşturmak. Amaç o devleti yok etmek değildir, dengeyi yeniden kurmak için birleşip o devleti zayıflatmaktır.

1679 da 14. Louis Alsas-Loren'e, Almanya - Fransa arasındaki bölgeye sızmaya başlar. Bu bölgede maden yatakları vardır.

Fransa çok güçlenmiştir.1686'da Katolik Fransa'ya karşı Katolik ve Protestan düşmanları birleşirler, mücadeleye karar verirler. Başlarında Kutsal Roma Cermen imparatorluğu, İspanya, Hollanda, balvedao ve Saksonya yer alır.1688'de savaş patlar 1697'de barış anlaşması ile sona erer.habsburglar bir kolu olan İspanya'da habsburgların başında olan İspanya kralı 2. Charles'ın vasiyeti; ölünce İspanya toprakları 14. Louis in torununa kalır ancak tahtlar birleşmeyecekler, 2 ayrı krallık olarak kalacaklardır, Louis kabul etmezse habsburg imparatorunun torununa kalacaktır. Ve 1700'de ölür 14. Louis kabul eder ve bundan sonra kıyamet kopar. Fransa'nın İspanya'yı da alması çok daha fazla güce kavuşmasına neden olur ve diğer devletler paniklerler.

1701-1713 arası İspanya Veraset Savaşları söz konusu olur. Bu savaşın özellikleri:

- 1- 18.yy.da olacak olan savaşların tipik özelliğini yansıtır, profesyonel ordular tarafından yapılır
- 2- Dinin çok az rol oynadığı ilk büyük çaplı savaştır. Asıl neden olarak deniz gücünü ele geçirmek gösterilir.
- 3- Dünya savaşı denilebilecek ilk savaştır

İngiltere, Kutsal Roma Cermen imparatorluğu ve buna bağlı devletler, Hollanda, Portekiz, birleşip Fransa'ya karşı yeniden güç dengesinin sağlanması için savaşır.

1713'te Utrecht barışı ile sona erer, asıl konu İspanyanın paylaşılmasıdır. İngiltere savaşla Cebeli Tarık Boğazını ve Savua'yı ele geçirir.

Fransa'nın gücünü kırmışlardır.14. kral Louis'in torunu İspanya tahtına geçmiştir 1931'de cumhuriyet kuruluna kadar İspanya'yı yönetecektir.

Fransa Kuzey Amerika'da ve Kanada'da 2 önemli toprak parçasını İngiltere'ye vermek zorunda kalır. Fransız etkisi sınırlandırılır.

Bu Utrecht barışının önemi ;

2 küçük devlet Avrupa siyasetinde yükselcekler. Savua ve Brandenburg locaları

Savua, Piyemento 10.yy ın ikinci yarısında İtalyan birliğini sağlar.

Brandenburg Prusya 19.yy ın ikinci yarısında alman birliğini sağlar

Bu barış Westphalia daha çok bugünkü uluslar arası sistemin kurulduğu barış anlaşması sayılır.

2 devlet güçlü kalmıştır Fransa ve İngiltere

İspanya veraset savaşı sonrası İngiltere büyümeye başlar 19.yy da dünyanın güneş batmayan imparatorluğu olur.

İngiltere'nin iç yapısında İngiliz parlamenter hukukun nasıl geliştiğine bakacağız; monarşi vardır, Avrupa'da her monarşide halkın seçtiği meclisler vardır, İngiliz parlamentosunu diğerlerinden ayıran yönler;

- ❖ Belirli temel ve evrensel hakları içeren belgeler var, bu parlamentoyu güçlü kılıyor
- ❖ Parlamento yalnız toprak sahibi şövalyeleri içermiyor, seçimle gelmiş kentliler ve burjuvalarda vardır
- ❖ İngiliz parlamentosunda hemen tüm üyeler mal, mülk sahibi sınıflardan geliyor, dolayısıyla vergi arttırılması tepkiye yol açıyor.
- ❖ Tüm ülke için tek bir parti var, muhalefetin tek bir odakta merkezleşmesine yol açıyor, daha güçlü bir muhalefet doğuyor.

- ❖ Hem soylular hem de sıradan halk temsil ediliyor.
- ❖ Kıta Avrupalıların parlamentosundan farklı olarak din adamlarına yer verilmiyor

İngiltere’de 1295’te Magna Carta imzalanır ve kralın haklarına kısıtlamalar getirilmiş olur. Soylular kral karşısında güçlenirler. İngiltere Kıta Avrupa’sını yıpratın din savaşlarına sahne olmaz 1625-1649;

1. Charles zamanında bir iç savaş çıkacaktır çünkü İngiltere kralı parlamentoya danışmadan Fransa ve İspanya’ya savaş ilan eder savaş demek masraf demektir. Parlamento 1628 Haklar bildirgesini ilan eder, kral hiç kimseye yargılanmaksızın ceza veremez, halka karşı orduyu kullanamaz.

1629 da 1. Charles parlamentoyu fesheder, 11 sene boyunca toplamaz.

1640’da yeniden toplantıya çağırır, para lazımdır ve parayı vergilerden sağlama amacındadır, bunun için vergi toplar vergi için parlamentonun onayını alacaktır. Parlamento toplanınca kralın bakanlarından birini yargılar ve ölüm cezası verir, kral bunun karşısında baskıyı arttıracaktır. artırıncı 1642 yılında Oliver Cromwell halktan topladığı orduyla krala savaş ilan edince iç savaş başlar galip olanlar parlamento güçleridir. İngiliz parlamentosu dünya tarihinde bir ilki gerçekleştirir; kral vatana ihanetten yargılanır ve ölüm cezası alır ve İngiltere cumhuriyeti kurulur. Cromwell döneminde İngiltere dünyanın en büyük gücü olacaktır, bazılarına göre bu dönem diktatörlüktür çünkü parlamento feshedilmekten çekinilmez.

Cromwell İngiliz deniz gücünü arttırmaya önem vermiş, zaten bu sayede büyük güç olmuştur. 1635’te monarşiye tekrar geçilir. 1. Charles’ın oğlu 2. Charles kral olacaktır. Parlamento gücü elinde tutmayı ister, kralı sadece sembolik olarak tutmak ister.

1685’te 2. James kral olunca kendini gerçekten kral sanar ve sahip olduğu hakları kullanmayı ister Parlamento onun süs gibi durmasını ister ve ülkeden kaçmak zorunda kalır.

1689’da parlamento haklar yasası çıkarır; buna göre hiçbir yasa kral tarafından kaldırılamaz parlamento izni olmadan vergi ve asker toplayamaz, hukuk sürecinden geçirilmeden kimse tutuklanamaz. Ve bu tarihten sonra İngiltere’de tek egemen parlamentodur kral sembolik bir konuma kavuşur. İngiltere giderek yükselecektir.

Utrecht barışından sonra bir takım devletler özellikle doğu Avrupa kısmı zayıflar, Osmanlı, Kutsal Roma Cermen imparatorluğu, Polonya krallığı zayıflar ama yeni güçler ortaya çıkar. Avusturya, Prusya, Rusya giderek güçleneceklerdir.

Batı Avrupa ve Doğu Avrupa’nın gelişim çizgileri farklı olmuştur

Batıda; ticaret yeni toplumsal sınıfları çıkarır bunlar siyasete egemen olurlar özgürlükçü siyasal sistem ortaya çıkar köylülük özgürlük kazanır

Doğu Avrupa’da ise temel toplumsal ve ekonomik birim tarımdır, büyük toprak sahipleri giderek güçlenecektir

Batı Avrupa’da özgürlükçü doğu Avrupa’da ise despotik rejimler çıkacaktır.

1700’lerden itibaren Kutsal Roma Cermen imparatorluğu mirası üzerinden Avusturya, Prusya güçlenecektir, Prusya’nın bir takım özellikleri vardır, Alman halkı disiplinlidir.

Prusya’da junkarlar vardır ordunun subay tabakasını oluştururlar, büyük toprak sahibidirler, orta sınıf Almanya’da güçlü değildir bundan kaynaklı eski ayrıcalıklı sınıflar egemendir Junkerler ordusu güçlü ve disiplinlidir, dürüst ve çalışkan bir bürokraside Prusya’yı yükseltecektir.

Öte yandan Rusya küçük Moskova prensliği yükseliyor. Çar Bizans’ın mirasına talip olur, Rusya Ortodoks balkanlarda Slav halkları var ve Ruslarda Slavlar.

18.yy.da Rusya’da son derece akıllı olan Çar Rus toplum yapısını batılılaştırmaya başlayacak öte yandan Rusya’nın amacı batıya doğru yayılmak olacak

Rusya batı Avrupa’dan farklı olarak kilise ve monarşinin denetiminde, dünyevi otorite ruhani otoritenin üzerinde.

Avrupa artık denizlerde tam egemendir fakat birbirleri arasında denizlerde egemenlik değişim gösterir.

Dünya tarihinin globalleşmeye başladığı dönemin özellikleri 1700-1850

Avrupa savaşkanlığı var, deniz ve karada Avrupa savaşçı özelliklerini gösterir tüm dünyayı etkilemeye başlar.

Bu dönemde denizler büyük önem kazanır, karalar denizle kuşatılınca mal akışı önlenir, modern toplum, bilim gibi olguları İngiltere yayacaktır.

Denizlerde etkinlik göstermek önemli ve pahalı bir iştir. Gelir halktan sağlanacaktır, bunun için güçlü hükümet, iktidar gereklidir ve bu sebeple ulus devlet kavramı gelişir, motivasyon aracıdır.

18-19 yy.larda devlet üstünlüğü ve dokunulmazlığı zihniyeti yaygındır, çünkü devlet ulusundur.

Fransa ve İngiltere dünyanın iki gücüdür

1756-1763 arası yeniden Avrupalı devletler kapışır, denizlere egemen olmak ticareti ve ticarete zenginliği ve dolayısıyla gücü getirir. 7 yıl savaşları yapılır

bu yedi yıl savaşlarından önce; 1740-1748 Avusturya veraset savaşları vardır. 7 yıl savaşları sona 1763'te İngiltere kesin olarak zafer kazanır 1763'te Paris barış anlaşması imzalanır İngiltere, İspanya, Portekiz, Fransa dünyayı bölüşürler en büyük payı Fransa alır dünyanın gücü olur. Paris anlaşması Avrupa'nın dünya üstünlüğünü ele geçirdiğinin göstergesidir

1740-1748 Avusturya Veraset Savaşları ve 7 yıl savaşılarının amacı aynı 2 temel sorundur:

- 1- İngiltere ve Fransa'nın denizleri, sömürgeleri ve ticaret gücünü ele geçirme mücadelesi
- 2- Avusturya - Prusya arasında alman dünyasının egemenliği kavgasıdır. Bu savaş 1748'de aix-chapelle barışı ile son bulur, Avusturya kaybeder. Silezya bölgesini Prusya'ya verir dolayısıyla Prusya güç olarak Avusturya'nın karşısına geçecektir bununla birlikte Cermen düalizmi denilen Alman dünyasında 2 devlet varlıklarını beraber sürdüreceklerdir. Bu kez güçlenen Doğu Avrupa'dır. Kıta Avrupa'sındaki diğer devletler bundan tedirgindir. Başta Avusturya, Fransa ve Rusya birleşip kamplaşırlar, Prusya'yı dizginlemek amacındadırlar.

1763'de Paris Barışı ile 7 yıl savaşları sona erer;

Fransa Kuzey Amerika'daki topraklarını İngiltere'ye devretmek zorunda kalır

İngiltere bu tarihten itibaren en önemli sömürgesi olacak olan Hindistan'ı ele geçirmiş olur 18.yy sonu dünyada devrimler yılı olarak anılır, Amerikan ve Fransız devrimleri.

Kuzey Amerika 1580'de İspanya hakimiyetindedir, 1588'de İspanya yenilir üstünlüğünü yitirir, 1667 de İngiltere Hollanda'yı yener ve Kuzey Amerika'ya adım atar. 7 yıl savaşlarından sonra Kuzey Amerika İngiltere'nin eline geçer. Amerika devleti nasıl dünya siyasetine hakim olmuştur.

7 yıl savaşları sonunda İngiltere Güney Amerika'yı fetheder

Güney Amerika'yı fetheden İspanyollar yerleşme amacıyla değillerdir. Oysa Kuzey Amerika'ya gidenler kendi bütünsel yapılarını korudular, aristokrasi yok İngiliz monarşisinin gücü az.

Aristokrasinin olmaması Amerika'nın kuruluşunda ayrıcalıklar doğurur. Sınıflar yoktur,

Kuzey Amerika'da tek bir din yoktur örgütlenmiş dinsel güç yoktur çok sayıda mezhep vardır ve buda hoşgörüyü sağlar. Avrupa'nın uğraştığı sınıf ve din savaşları ile uğraşmaz

7 yıl savaşları İngiltere zaferi ile sonuçlandı İngiltere'de masraf arttı ve vergilere ihtiyaç duydu. Kolonilerden vergi toplar 1764 yılında Amerikan koloniler ayaklanır, 1766 da resmen

bağımsızlıklarını ilan ederler. Bu kadar kısa sürede süper güç olmasının nedeni; Batı Avrupa uygarlığının nimetlerinden yararlanır kuruluşundan itibaren göç edenler Batı Avrupalılar Avrupa'dan düşünce akımları gelir ama imparatorluk zincirlerini kırıyorlar. Özgürlük, demokrasi, bilim, teknik vardır.

1864–1865 arasında Amerika'da bir iç savaş yaşanır temel nedeni bir ticaret ikilemidir Amerikanın kuzey eyaletleri sanayi bölgeleridir, güney eyaletleri tarım bölgeleridir Tarım bölgesinde köle emeğine ihtiyaç var İngiltere bu güney eyaletlere köle sağlıyor karşılığında pamuk gönderiliyor.

Kuzey bölgelerinin de pamuğa ve işçiye ihtiyacı var. Sanayileşmiş bölgelerdir, güneyin ticaret zincirini kırarsa pamuk elde edebilir. Güney eyaletleri Amerika'da ayrıcalıklarının ilan ederler kuzey eyaletleri izin vermeyince iç savaş çıkar ve kuzey eyaletlerinin galibiyeti ile biter 19. yy.da bu savaştan sonra hızlı bir gelişme dönemi başlar. Doğal kaynak boldur. Amerikan devrimi cumhuriyet, demokrasi, siyasi liberalizm ilkelerine uygun ortaya çıkar.bu devrimin etkisiyle bu düşünceler Avrupa'da başarıya ulaşmış olarak geri gelir

Fransa Amerikan bağımsızlık savaşında İngiltere'ye karşıdır Amerikan kolonilerini destekler. Bunlara yardımla mali yüke girmişlerdir 1774 de başlayıp 1781 de sona erer.

Fransa'da devrim Amerika'dan farklıdır aristokrasi sınıfı vardır örgütlü kilise vardır Fransız devletinin itici gücü orta sınıf burjuvazi ve köylülerdir. Burjuvazi aristokrasiden siyasal iktidar talep eder aristokrasi köylüyü ezer köylülerde burjuvazinin yanında yer alır aristokrasi büyük toprak sahibidir ve köylüler bıkmıştır.

14. Louis genişlemeci politika uygular ve onu takip eden tüm monarklar yayılmacı yani savaşçı bir politika izlerler savaş mali sıkıntı getirir soylulardan mali gelir sağlanır, bütün toprak maliyetinden vergi talebi gündeme gelir, aristokraside verginin tüm topluma yayılması gerektiğini söyler kabul etmez. Bu durumda 1614 ten beri toplanmayan etats-generaix toplanması gündeme gelir. Monark toplamak zorunda hisseder vergi almadan önce tüm toplumsal sınıfa benimsetmelidir. 3 kamarası vardır soylular din adamları ve halk. Aynı ayrı toplanıyor.1789 da çağırıyor bu sürede toplumsal yapı değişmiş burjuva güçlenmiştir. güçlenen orta sınıf parlamento toplanınca monarşiye karşı saldırıya geçer anayasa ile monarşinin sınırlandırılması gündeme gelir vergilerin düzenlenmesi, azaltılması, iç gümrük duvarının indirilmesini talep eder. Fransız devrimi hemen gerçekleşmez değişik toplumsal gruplar zaman zaman zaman güçlenirler zaman zaman güçsüzleşirler.1789 da halk basri hapishanesini basar ele geçirir köle komutanı asılır ve Fransız devrimi hız kazanır.

Burjuvazi üçüncü tabakada güçlüdür ve giderek hegemonyasını kurmaya başlar. Ve etats-generaixin kapandığını söyler 3 tabakalı parlamento yapısını kaldırır milli meclis adını verir kendine yeni bir devleş şekli oluşturur

Kurucu meclis 1789 da İnsan hakları bildirisini yayınlar ve yurttaş haklarını belirler

Buradaki haklar burjuvazinin talep ettiği haklardır

İnsanların eşit ve özgür olduğundan söz edilir. Yasalar önünde herkes eşittir,herkesin memur olma hakkı vardır önce bu hak sadece aristokrasiye aitti. Söz ve basın özgürlüğünden,özel mülkiyetin dokunulmazlığından,vergilerin dengeli dağıtımından söz eder.

Meclis 1791'de anayasayı hazırlar ilan eder kralın yetkileri sınırlandırılır ve kurucu meclis kendini fesheder. Bu devrimle aristokrasinin egemenliği zedelenmiştir Fransız soyluları Avrupa'nın diğer monarşilerine sığınmışlar. Soylular Fransız devrimini boğmak eski düzene kavuşmak için bir savaş hazırlığına başlarlar amaçları devrimi çökertip monarşiyi aristokrasiyi güçlendirmek.

1792'de Fransa Avusturya ve Prusya'ya savaş ilan etmek zorunda kalır bu ki monarşi Fransız devrimini ortadan kaldırma amacındadır.1793'te 16.Louis Fransız kralı idam edilir. Devrimi yapanlar çok çeşitli gruplardır.

Monarşi kalkınca 1792 -1795 ulusal konvansiyon dönemidir içinde yer alan jacobenlerin zaferindedir. Önce giondenler etkiliyken sonra jacobenler etkili oluyor jacobenlerin

akalarında halk kitlesi desteği var. Jacobenlerin ünlü bir lideri var Robespierre bunların sertliği sayesinde devrim sürüyor bir yandan devrimi yerleştirmeye çalışırken öte yandan istilacıları püskürtmeyi başarıyorlar, püskürtünce 1792'den itibaren Fransa yayılıyor Hollanda, İsviçre'yi ele geçiriyorlar. Fransız orduları girdikleri her yere Fransız devriminin ilkeleri olan; özgürlük, kardeşlik, milliyetçilik, eşitlik ilkelerini yaymaya başlarlar. Ordularının girdiği her yerde monarşiye son verip cumhuriyeti kuruyor. Liberal düşünceler milliyetçilik Avrupa'ya yayılıyor.milliyetçiliği yaydığı için işgal ettiği halklar zamanla Fransa'ya karşı dönecekler bir süre sonra

1795'te jacobenler iktidardan düşerler 1795-1799 arası diktatör yönetim biçimi var Fransız orduları 1795'te 8.000 kişiye ulaşmışlar bunun sebebi de yurttaş ordu kavramını geliştirmiş. Monarkların tebaası değil devletin yurttışı ve ordularda yurttışlardan oluşuyor.

Yurttaş ordunun avantajı var, para için değil ulus için savaşıyorlar. Kendiside inandığı dava için savaşıyor,bu büyük bir güç yaratıyor.

1799'da bu diktatör yönetimin yerini 3 konsül yönetimine bırakır bunlardan birisi Napolyon'dur, sıradan bir halk üyesidir, savaş süreci içinde askeri dehasıyla öne çıkmıştır, savaş dönüşünde de kahraman gibi karşılanır

1804'te 1.Napolyon adıyla imparatorluğunu ilan ediyor. Soylu olmayan kesimden birinin imparator olması tarihte ilk kez görülmüştür. Napolyon önemli bir kişiliktir Napolyon savaşları denen bir dönem başlar; Rusya, Prusya, Avusturya ve İngiltere'ye karşı savaştır. Bu üç ülkeyi anlamak mümkündür monarşiler ve Fransız devrimini istemiyorlar İngiltere kıta Avrupa'sında hiçbir devletin diğerlerinin üstüne çıkmasını istemiyor. Fransa kıta Avrupa'sının büyük bir kısmını işgal eder ama İngiliz donanması çok güçlüdür ve İngiltere'yi işgal edemez. Bir kıta sistemi kurmaya çalışır. Napolyon İngiltere'ye karşı bütün ülkeleri kendi etrafında toplamak ister İngiltere kıta Avrupa'sını Fransa'nın kıta sistemine karşı denizlerden ablukaya alır.böylece diğer ülkelerden mal akışı kesilmiş olur.1807'de Rusya, Fransa anlaşır ve Rusya kıta sistemine dahil olur ancak İngiltere'nin deniz ablukasına dayanamaz. Kıta sisteminden çıkar Fransa'nın önünde 2 yol kalmıştır ya İngiltere'yi işgal edecek yada ya da İngiltere'ye teslim zorlar. Tıpkı kendine 100-200 sene sonra bir başka önderin yapacağı gibi davranır. Almanya'nın ve Hitler'in yapacağı gibi, bütün kıta Avrupa'sını ele geçirir İngiltere elinde kalan tek müttefikini yenilgiye uğrattınca İngiltere teslim olacak her ikisi de Rusya'ya saldıracaklar.

1812'de Fransa Rusya'ya saldırır. Ruslar ülkenin içlerine doğru çekilirler Fransa Moskova'yı alır ama 15000 tane asker kaybeder ve Fransa Rusya'dan çekilir 600.000 kişiden 1500'ü dönmeyi başarır, işgal ettiği ülkelerde Fransız ordusuna saldırır bütün ordu heba olur ve Napolyon sürgüne gönderilir, artık Napolyon tehlikesi kalkmıştır Avrupa'ya yeni bir düzen verilmek istenir

1814'te viyana da bir kongre toplanır;

2 mimarı var birisi İngiltere dış işleri bakanı Casteleagh diğeri Avusturya başbakanı Metherner. Fransa barış anlaşmasını imzalar ama Napolyon kaçır ve Fransız ordusu kurar fakat ölür.

Viyana kongresi önemlidir; bu kongrede cezalandırma yerine denge önemlidir kongrenin mimarları 1.dünya savaşındaki Versay barış anlaşmasından daha akıllıca davranırlar Fransa'nın tümünden çökertilmesini söz konusu etmezler Fransa, Rusya, Prusya, Avusturya arası bir denge sağlanmalıdır söz konusu olan bu dengedir.

Methemer'in asıl gayesi Fransız devrimi ile milliyetçilik güçlenmiştir bunun kıta Avrupa'sına yayılmasını engellemektir. Avusturya çok uluslu bir yapıdadır milliyetçilik monarşi yapılarını çökertir çok uluslu olmayan devlette çöker.

Viyana düzenlemeleri ile bowbounlar tekrar Fransız tahtına çıkar Fransa barış anlaşması ile Fransa 1792'deki sınırlarına çekilmiştir, işgal ettiği topraklar alınmıştır. Kararları Avusturya, Prusya, Rusya ve İngiltere almıştır. Hollanda ve Belçika birleştirilmiştir.